

A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott következtetések (2008. május 22.) a kreativitás és az innováció oktatás és képzés révén való előmozdításáról

(2008/C 141/10)

A TANÁCS ÉS A TAGÁLLAMOK KORMÁNYAINAK A TANÁCS KERETÉBEN ÜLÉSEZŐ KÉPVISELŐI,

EMLÉKEZTETVE a kérdésnek az e következtetések mellékletében felvázolt politikai hátterére, valamint a 2008. április 9–10-én Brdóban tartott „Konferencia az innováció és a kreativitás előmozdításáról: az iskolák válasza a jövőbeni társadalmak kihívásaira” fényében,

MEGÁLLAPÍTJÁK, HOGY:

1. habár teljes mértékben a tagállamok felelnek oktatási és képzési rendszereik megszervezéséért és tartalmáért, a kreativitás és az innováció előmozdítása olyan terület, amelyen az európai szintű együttműködés elősegítheti a nemzeti és a regionális szintű minőséget és hatékonyságot;
2. a minőség, a hozzáérés és a tágabb világ felé nyitás mint közös európai célok a jelenlegi „Oktatás és képzés 2010” munkaprogramban már a hatékonyságra és méltányosságra való törekvéssel támogatást kaptak. Mivel a kreativitás és az innovációs képesség a fenntartható európai gazdasági és társadalmi fejlődéshez is elengedhetetlen, ezek a kérdések nagyobb hangsúlyt érdemelnek az oktatás területén folytatott jövőbeli európai együttműködés keretében;
3. az oktatás és a képzés valamennyi szintje hozzájárulhat a kreativitáshoz és az innovációhoz az egész életen át tartó tanulás során: az oktatás korai szakaszai a motivációra, a tanulás elsajátításának készségeire és más kulcskompetenciák elsajátítására összpontosítanak, míg a későbbi szakaszokban a speciálisabb készségek, valamint az új ismeretek és ötletek létrehozása, fejlesztése és alkalmazása kapnak hangsúlyt.

ÚGY ÍTÉLIK MEG, HOGY:

1. a kreativitás az innováció elsődleges forrása, amelyet pedig a növekedés és a jólét megteremtésének fő hajtóerejeként ismernek el; ez utóbbiak kulcsfontosságúak a szociális területen való előrelépéshez, és lényeges eszközei a kulcsfontosságú kihívások, mint például az éghajlatváltozás, az egészségügyi ellátás és a fenntartható fejlődés kezelésének;
2. egyre fontosabbá válik a nemzeti szintű fellépés és az uniós szintű együttműködés annak a nagyszabású változásnak a végrehajtásához, amely akkor szükséges, ha az iskoláknak kell megfelelniük felkészíteniük a diákokat a gyorsan változó világ jelentős kihívásaira és problémáira;

3. az oktatási és a képzési rendszerek azon túlmenően, hogy alapvető feladatukként biztosítják a kulcskompetenciák elsajátítását és szilárd készségeket nyújtanak a tudásháromszög számára, alapvetően fontos szerepet játszhatnak a kreatív és innovatív képességek fejlesztésében, amelyek kulcsfontosságú tényezők a jövőbeli gazdasági versenyképesség megerősítéséhez és az egyéni jólét előmozdításához;
4. az oktatási rendszereknek az iskolai szinttől kezdve ötvöznük kell a konkrét ismeretek és készségek fejlesztését a kreativitással összefüggő olyan általános képességekkel, mint például az érdeklődés, az intuíció, a kritikus és asszociatív gondolkodás, a problémamegoldás, a kísérletezés, a kockázatvállalás és a kudarcból való tanulás képessége, a képzelőerő használata és a hipotetikus érvelés, valamint a vállalkozó szellem;
5. az EU 2006-os ajánlásaiban ⁽¹⁾ meghatározott, az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges nyolc kulcskompetencia olyan készségekhez kapcsolódik, amelyek különösen fontosak a kreativitás és az innovációs képesség szempontjából. Elsősorban olyan készségekre és kompetenciákra van szükség, amelyek lehetővé teszik az emberek számára, hogy a változást lehetőségként éljék meg, befogadók maradjanak az új elképzelésekkel szemben, illetve tiszteljék és értékeljék mások értékeit;
6. annak tükrében, hogy a sokszínűség és a multikulturális környezet elősegítheti a kreativitást, a toleranciát és a kölcsönös megértést célzó befogadó oktatáspolitikák az európai társadalmak egyre növekvő multikulturális jellegét a kreativitást, az innovációt és a növekedést elősegítő eszközzé alakíthatják;
7. az iskolák új és különféle – különösen a helyi közösségeken alapuló – hálózatokban való részvétele segítheti őket oktatási céljaik elérésében, és hozzájárulhat a kreativitás és az innováció előmozdításához. Az oktatás, a munka világa és általában a civil társadalom közötti partneri kapcsolatok elengedhetetlen fontosságúak a szakmai és társadalmi élet változó igényeire való felkészüléshez, illetve az azokhoz való alkalmazkodáshoz: a gyakornoki programok, a közös projektek, az egymástól tanulás, illetve a külső oktatók új elképzelésekkel ismertethetik meg a tanárokat és a diákokat;
8. a tanároknak rendkívül fontos szerepük van abban, hogy ápolják és támogassák minden egyes gyermek kreativitási potenciálját, és ezt azáltal segíthetik elő, hogy a tanítás során példákat szolgáltassanak a kreativitásra.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2006. december 18-i 2006/962/EK ajánlása az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról (HL L 394., 2006.12.30., 10. o.).

E tekintetben úgy tűnik, hogy a személyre szabottabb, tanulóközpontú, a különféle tanulók – köztük a különleges tehetséggel rendelkezők – igényeihez és képességeihez igazított oktatási megközelítések különösen eredményesek a kreativitás elősegítése szempontjából, és a forrásokra, valamint a belső szervezésre nézve kifejtett hatásuk ellenére növelik a fokozottan gyakorlati vagy művészi irányultságú tanulók motivációját és önbizalmát;

9. a tanárképző intézményeknek is kulcsfontosságú szerepük van abban, hogy megadják a tanároknak mindazt a tudást és mindazokat a kompetenciákat, amelyek a változásokhoz szükségesek, így például a tanulóközpontú megközelítések, a kollaboratív munkamódszerek és a modern – különösen az ikt-n alapuló – tanulási eszközök használatának előmozdításához szükséges készségeket. A kreatív képességek és hozzáállás iskolán belüli előmozdításához a kreativitásra nyitott szervezeti kultúrára, általában véve innovációbarát környezet megteremtésére, valamint minden szinten elkötelezett és előretekintő vezetésre van szükség;
10. mivel egyre nagyobb mértékben fordul elő a munkahelyen, nem formális környezetben és szabadidőben – gyakran az ikt-alapú tanulási eszközök és módszerek révén – való tanulás, a kreatív és innovatív képességek fejlesztése az egész életen át tartó tanulás valamennyi szempontjából fontos;
11. adatcserével támogatott további kutatást kell végezni azokkal a módszerekkel kapcsolatban, amelyek az egyéni transzverzális készségekhez, mint például a kreativitáshoz és az innovációs képességhez kapcsolódó tanulási eredmények feltárását, meghatározását, mérését és rögzítését célozzák. Továbbá szilárdabb bizonyítékokkal kell ellátni az oktatáspolitikai döntéshozókat a kreatív és innovációs képességeknek az egész életen át tartó tanulás során való előmozdítása érdekében, és meg kell vizsgálni, hogy az EU hogyan tud hozzájárulni ehhez a folyamathoz.

FELKÉRIK A TAGÁLLAMOKAT, HOGY:

1. vegyék fontolóra, hogy lehetne elősegíteni a nagyobb szinergiát egyrészt az ismeretek és a készségek, másrészt a kreativitás között, és hogyan lehet a legmegfelelőbbben előmozdítani, figyelemmel kísérni és értékelni a kreativitást és az innovációs képességet az oktatás és a képzés valamennyi szintjén;
2. ösztönözzék a tanárokat arra, hogy fejlesszék tovább a tanulást megkönnyítő és a kreativitást előmozdító szakmai szerepüket, és nyújtsanak segítséget a tanárképző intézményeknek abban, hogy reagálni tudjanak a tanári szakmával szemben fellépő új igényekre, például azáltal, hogy elősegítik a kollaboratív, tanulóközpontú megközelítéseket, az innovatív tanulási környezetet és a rendelkezésre álló oktatási források használatát;

3. mozdítsák elő a tanulási kultúrát tágabb tanulási közösségek kialakítása révén, azáltal, hogy elősegítik és támogatják az oktatás és az ahhoz kapcsolódó területek, mint például a kultúra, illetve a munka világa közötti – a civil társadalmat és más érdekelt feleket magában foglaló – hálózatokat és partnerségeket.

FELKÉRIK A TAGÁLLAMOKAT ÉS A BIZOTTSÁGOT, HOGY:

1. vegyék fontolóra a kreativitás és az innovációs képesség előmozdításának bevonását az oktatás és képzés területén folytatott jelenlegi és jövőbeli együttműködés céljai közé, kiegészítve ezzel az egész életen át tartó tanulásához szükséges kulcskompetenciákról szóló 2006-os ajánlás végrehajtásának elősegítését és támogatását; továbbá európai szinten tárják fel a megfelelő és hatékony eszközöket (mint például az egymástól tanulás) annak érdekében, hogy e célok az oktatás és képzés valamennyi szintjén megvalósuljanak az egész életen át tartó tanulás során;
2. ösztönözzék a kulturális alkotótevékenységet, a kultúrák közötti párbeszédet és a helyi, regionális, nemzeti, illetve nemzetközi szintű együttműködést a kreativitást és innovációt nagy mértékben elősegítő környezet kialakítása céljából;
3. hozzanak létre szinergiákat, amelyek például az interkulturális oktatás, a demokrácia, a tolerancia és az emberi jogok területén az érintett nemzetközi szervezetekkel, különösen az Európa Tanáccsal, az Unesco-val és az OECD-vel folytatott aktív együttműködés révén támogatják a kreativitás és az innováció előmozdítását. (Az ebben a munkában való részvétel jogát valamennyi tagállam számára biztosítani kell);
4. ösztönözzék és támogassák azoknak a bevált gyakorlatoknak a kialakítását, megosztását és terjesztését, amelyek a kreatív és innovatív készségek Európában való előmozdításával kapcsolatos, tényeken alapuló oktatáspolitikára vonatkoznak;
5. megfelelően használják ki az uniós programokat és eszközöket a kreativitás és az innovációs képesség előmozdításához és támogatásához az egész életen át tartó tanulás valamennyi szakaszában, valamint magában az oktatási folyamatban.

ÉS FELKÉRIK A BIZOTTSÁGOT, HOGY:

1. európai szinten és a tagállamokban is támogassa a kreatív és innovatív készségeknek az oktatás és képzés általi ösztönzésére és fejlesztésére vonatkozó – az európai és nemzetközi kutatóintézetekkel együttműködésben végzett – megfelelő kutatást, valamint az adatok elemzését és cseréjét;
2. amikor megtervezi az oktatás és képzés területén folytatott európai együttműködés 2010 utáni új stratégiai keretét, tegyen további erőfeszítéseket annak érdekében, hogy érthetőbbé tegye a kreatív és innovatív készségeknek az oktatás és képzés általi fejlesztésével kapcsolatos kérdéseket a széles körű uniós innovációs stratégia általános keretén belül.

MELLÉKLET

POLITIKAI HÁTTÉR

1. az Oktatási Tanácsnak az Európai Tanács 2001. tavaszi ülésére készített jelentése ⁽¹⁾ és az azt követően elfogadott részletes munkaprogram ⁽²⁾, amely számos konkrét jövőbeli célt határoz meg az európai oktatási és képzési rendszerek számára, beleértve a *tudásalapú társadalom által megkövetelt készségek fejlesztését, a tanulás népszerűsítését, valamint a munka világával és a kutatással, illetve a tágabb társadalommal való kapcsolatok erősítését*;
2. az Európai Tanács 2006. tavaszi ülésének következtetései ⁽³⁾, amelyben hangsúlyozták, hogy a színvonalas, egyszerre hatékony és igazságos oktatási rendszerek biztosításához fel kell gyorsítani a reformokat, és elismerték az oktatás és képzés valamennyi szintjének döntő szerepét a kiválóságra és az innovációra törekvés során;
3. az oktatás és a képzés hatékonyságáról és méltányosságáról szóló, 2006. novemberi tanácsi következtetések ⁽⁴⁾, amelyben megállapították, hogy az oktatási intézményeknek a tágabb tanulási környezetre kell összpontosítaniuk a hatékonyság, igazságosság és általános jólét elősegítése és fenntartása érdekében;
4. az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló, 2006. decemberi európai parlamenti és tanácsi ajánlás ⁽⁵⁾, amely kiemelte a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezés, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal és az érzelmek konstruktív kezelésének mind a nyolc kulcskompetencia esetében játszott szerepét;
5. az uniós szintű innovációs fellépés stratégiai prioritásairól szóló 2006. decemberi tanácsi következtetések ⁽⁶⁾ – amelyeket a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának szóló, „Az ismeretek átültetése a gyakorlatba: széles körű innovációs stratégia az Európai Unió számára” című 2006. szeptember 13-i bizottsági közleményre ⁽⁷⁾ válaszul fogalmaztak meg – az oktatást az innováció előfeltételeként határozták meg, és megállapították, hogy az oktatásnak korai életkortól kezdve ösztönöznie kell a tehetséget és a kreativitást;
6. a „Közlemény az európai kulturális programról a globalizálódó világban” című, 2007. májusi bizottsági közlemény ⁽⁸⁾, amely megállapította, hogy a kultúrának a kreativitás és az innováció elősegítésében és támogatásában játszott szerepét meg kell vizsgálni és elő kell mozdítani, a kreativitást az innováció alapjaként határozza meg;
7. az oktatásra és képzésre vonatkozó lisszaboni célkitűzések tekintetében elért haladás nyomon követésére szolgáló mutatók és referenciaértékek összefüggő keretrendszeréről szóló, 2007. májusi tanácsi következtetések ⁽⁹⁾, amelyben elismerték, hogy a mutatók és referenciaértékek összefüggő keretrendszerének meghatározása folyamatos és konzultatív tevékenység;
8. a tanárképzés minőségének javításáról szóló, a Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott, 2007. novemberi következtetések ⁽¹⁰⁾, amelyben megállapodtak abban, hogy elősegítik olyan képességek megszerzését, amelyek alkalmassá teszik a tanárokat arra, hogy új ismereteket szerezzenek, és elsajátítsák az innovatív magatartást a reflektív gyakorlatban és a kutatásban való részvételen keresztül;
9. „Az egész életen át tartó tanulás megvalósítása a tudás, a kreativitás és az innováció fejlesztése érdekében” című, 2008. évi tanácsi és bizottsági közös időközi jelentés az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram megvalósításáról ⁽¹¹⁾, amely hangsúlyozza, hogy a kutatás és innováció a társadalom részéről a készségek széles körét igényli, valamint hogy a kiválóságot és a kulcsfontosságú kompetenciákat az oktatás és képzés minden rendszerében és szintjén fejleszteni kell;
10. az Oktatási Tanács kulcsfontosságú üzenetei az Európai Tanács 2008. tavaszi ülése számára ⁽¹²⁾, amelyben megállapítják, hogy az oktatásnak és képzésnek széles tudás- és készségálatot kell biztosítania a társadalom számára, ugyanakkor fejleszteni kell a tanulók kreativitását és innovációs képességét, és e célból a tanterveket minden szinten fejleszteni kell annak érdekében, hogy erősítsék a tanulók kreatív és innovatív kompetenciáit;

⁽¹⁾ „Az oktatási és képzési rendszerek konkrét jövőbeni célkitűzései” – Az Oktatási Tanács jelentése az Európai Tanács számára (5980/01).

⁽²⁾ Az európai oktatási és képzési rendszerek célkitűzései nyomon követésére vonatkozó részletes, általában „Oktatás és képzés 2010” néven említett munkaprogram (HL C 142., 2002.6.14., 1. o.).

⁽³⁾ Elnökségi következtetések, az Európai Tanács brüsszeli ülése, 2006. március 23–24. (7775/06).

⁽⁴⁾ A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által 2006. november 14-én elfogadott következtetések az oktatás és a képzés hatékonyságáról és méltányosságáról (HL C 298., 2006.12.8., 3. o.).

⁽⁵⁾ A 2006/962/EK ajánlás.

⁽⁶⁾ A Tanács 2006. december 4-i következtetései a széles körű innovációs stratégiáról: Az uniós szintű innovációs fellépés stratégiai prioritásai (16253/06).

⁽⁷⁾ 12940/06.

⁽⁸⁾ A Bizottság „Közlemény az európai kulturális programról a globalizálódó világban” című, 2007. május 10-i közleménye a Tanácsnak, az Európai Parlamentnek, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának (COM(2007) 242 végleges).

⁽⁹⁾ A Tanács 2007. május 24-i következtetései az oktatásra és képzésre vonatkozó lisszaboni célkitűzések tekintetében elért haladás nyomon követésére szolgáló mutatók és referenciaértékek összefüggő keretrendszeréről (HL C 311., 2007.12.21., 13. o.).

⁽¹⁰⁾ A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által 2007. november 15-én elfogadott következtetések a tanárképzés minőségének javításáról (HL C 300., 2007.12.12., 6. o.).

⁽¹¹⁾ „Az egész életen át tartó tanulás megvalósítása a tudás, a kreativitás és az innováció fejlesztése érdekében” – A Tanács és a Bizottság 2008. évi közös időközi jelentése az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram megvalósításáról (5723/08).

⁽¹²⁾ Kulcsfontosságú üzenetek a tavaszi Európai Tanács részére az oktatás/képzés és az ifjúság vonatkozásában (6445/08).

11. az Európai Tanács 2008. tavaszi ülésének következtetései ⁽¹⁾, amelyek szerint a jövőbeli növekedésnek kulcsfontosságú tényezője az európai polgárokban rejlő, az európai kultúrán és a tudományos kiválóságon alapuló innovációs potenciál és kreativitás teljes kibontakoztatása;
 12. a kreativitás és innováció európai évről (2009) szóló európai parlamenti és tanácsi határozatra irányuló bizottsági javaslat ⁽²⁾.
-

⁽¹⁾ Elnökségi következtetések, az Európai Tanács brüsszeli ülése, 2008. március 13–14. (7652/08).

⁽²⁾ 7755/08.